

SPRAWOZDANIE

z Walnego Zgromadzenia Polskiego Towarzystwa Antropologicznego odbytego 3 września 1993 r. w Gdańsku

Obrady rozpoczął przewodniczący PTA, prof. dr hab. Paweł Bergman.

Minutą ciszy uczczono pamięć członków Towarzystwa, którzy zmarli w ciągu ostatnich trzech lat.

Przewodniczącym zebrania wybrano prof. dr. hab. Tadeusza Krupińskiego, sekretarzami zostały mgr Ewa Rogowska i Anna Orkwiszewska (AWF, Gdańsk).

Prof. dr hab. Paweł Bergman przedstawił sprawozdanie ustępujących władz PTA, w którym omówił następujące kierunki działania.

1. Organizacja konferencji naukowych (Karpacz – listopad 1991, Słupsk – wrzesień 1992, Gdańsk – wrzesień 1993).

2. Uporządkowanie spraw oddziałów PTA. Aktualnie zarejestrowanych jest dziewięć oddziałów (brak informacji o stanie i pracy oddziału szczecińskiego).

3. Współpraca z Komitetem Badań Naukowych, który w roku 1993 przeznaczył 205 mln złotych na dofinansowanie PTA.

4. Kontakty zagraniczne (głównie z EAA).

Kończąc sprawozdanie, prof. Bergman stwierdził, że w 1952 roku polskie towarzystwa naukowe utraciły swoją autonomię, a ich rolę przejęły komitety PAN; nadszedł czas przywrócenia dawnego znaczenia zarządom głównym towarzystw naukowych. Wnioskiem tym oraz życzeniami dalszego pomyślnego (trwającego prawie 70 lat) rozwoju Polskiego Towarzystwa Antropologicznego prof. dr hab. Paweł Bergman zakończył sprawozdanie.

Prof. dr hab. Teresa Łaska-Mierzejewska, skarbnik Towarzystwa, przedstawiła sprawozdanie z pełnionej funkcji. Wyjaśniła, że w czasie ostatniej kadencji nastąpiła zmiana w sposobie finansowania towarzystw naukowych. Od 1992 roku dotacje z KBN przydzielane są na ściśle określone zadania (w 1993 r. wpłynęło 205 mln). Poinformowała także, że zaległości w płaceniu składek wynoszą obecnie 11,5 mln.

Przewodniczący Sądu Koleżeńskiego, dr Jan Koniarek, w swoim sprawozdaniu poinformował, że od 1990 roku nie wpłynął żaden wniosek o wszczęcie postępowania sądu, a doc. dr hab. Barbara Hulanicka odczytała protokół Komisji Rewizyjnej PTA, stwierdzając zgodność zapisów i stanu finansowego Towarzystwa.

W dyskusji nad sprawozdaniami poruszono następujące problemy.

Prof. dr hab. Tadeusz Krupiński przypomniał, że o skreśleniu lub wykluczeniu członków nieaktywnych może decydować zarząd Towarzystwa. Prof. dr hab. Janusz

Piontek zwrócił się o podjęcie decyzji w sprawie przechowywania archiwalnych numerów *Przeglądu Antropologicznego* i przekazywania ich do bibliotek. Dr Franciszek Rożnowski zaapelował do członków PTA o nabywanie materiałów z poprzedniej konferencji, aby wspomóc fundusz Towarzystwa. Prof. dr hab. Tadeusz Krupiński oświadczył, że załatwienie poruszanych spraw należy do kompetencji Zarządu Głównego, który zajmie się nimi na najbliższym posiedzeniu, które odbędzie się w Łodzi.

Przewodniczący zebrania postawił wniosek o udzielenie absolutorium dla ustępującego zarządu PTA. W głosowaniu jawnym wniosek przyjęto. Zgodnie ze statutem Towarzystwa ustępujący zarząd przedstawił kandydaturę prezesa Towarzystwa na nową kadencję. Do funkcji tej po raz kolejny kandydował prof. Paweł Bergman, który został wybrany przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Antropologicznego na kadencję 1993/1996. W głosowaniu tajnym, po wyborze przewodniczącego wybrano Zarząd Główny Towarzystwa, Komisję Rewizyjną i Sąd Koleżeński. W dyskusji plenarnej zgłoszono wniosek o podwyższenie rocznej składki członkowskiej (uprawniony do tego jest jedynie Walny Zjazd). Uchwalono, aby wysokość składki członkowskiej była ekwiwalentem pięciu dolarów (kurs dolara ze stycznia każdego roku).

Walny Zjazd dokonał wyboru nowych członków honorowych PTA. Zostali nimi: prof. dr hab. Zofia Szczotkowa, prof. dr hab. Otto Eiben i prof. dr hab. Milan Pospišil.

Nagrodę PTA dla młodego pracownika naukowego za publikację (która nie jest rozprawą doktorską) otrzymał mgr Tomasz Kozłowski z Zakładu Antropologii UMK w Toruniu. Na zakończenie prof. dr hab. Paweł Bergman, w imieniu ustępującego zarządu, podziękował za współpracę głównej księgowej, mgr Władysławie Tytkowskiej, kasjerce mgr Bożenie Tararuj i bibliotekarce dr Ewie Szczepanowskiej.

Sprawozdanie Przewodniczącego Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, prof. Pawła Bergmana za lata 1990-1993

Dobiegła końca kolejna kadencja Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. W okresie od poprzedniego walnego zjazdu, który odbył się w sierpniu 1990 r. we Wrocławiu, prezydium Zarządu Głównego PTA skupiało swoją uwagę głównie na następujących zagadnieniach: organizacja corocznych konferencji naukowych, ułożenie współpracy z Komitetem Badań Naukowych, który obecnie wspiera nas finansowo, uporządkowanie spraw w niektórych oddziałach PTA i ich aktywizacja, podtrzymywanie kontaktów zagranicznych.

1. Konferencje naukowe. W listopadzie 1990 r. Zarząd Główny PTA, wspólnie z Oddziałem Wrocławskim PTA, Katedrą Morfologii Funkcjonalnej AWF we Wrocławiu i Zakładem Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego, zorganizował w Karpaczu ogólnopolską konferencję naukową „Biologia populacji ludzkich”, w której uczestniczyło 105 osób. Wygłoszono na niej 19 większych referatów i przedstawiono 28 plakatów.

We wrześniu 1992 r. Katedra Biologii i Ochrony Środowiska Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Słupsku i Zarząd Główny PTA zorganizowały w Słupsku ogólnopolską

konferencję naukową „Biologia populacji ludzkich współczesnych i pradziejowych”, w której uczestniczyły 102 osoby, wygłoszono 35 referatów i przedstawiono 31 plakatów. Materiały konferencji wydano w tomie „Biologia populacji ludzkich współczesnych i pradziejowych” (Słupsk 1992) pod red. F. Rożnowskiego.

Odbywająca się właśnie ogólnokrajowa konferencja naukowa „Człowiek w czasie i przestrzeni” (Gdańsk, wrzesień 1993) została zorganizowana przez Katedrę Anatomii i Antropologii AWF w Gdańsku, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku oraz Zarząd Główny PTA.

W czasie trwania wszystkich tych konferencji odbywały się posiedzenia Zarządu Głównego PTA. Omawiano sprawy organizowania kolejnej konferencji, sprawy finansowe i bieżące. Na posiedzeniu Zarządu Głównego w Słupsku w 1992 r., na wniosek prezesa PTA, podjęto uchwałę o ustanowieniu nagrody za najlepszy plakat przedstawiony na konferencji ogólnopolskiej; forma pieniężna nagrody jest uzależniona jednak od stanu finansowego Towarzystwa.

2. Oddziały PTA. Obecnie PTA posiada 9 oddziałów. Podstawową formą pracy oddziału jest zebranie naukowe. Nie w każdym przypadku widoczne jest ożywienie ich działalności. Odnotować należy poprawę sytuacji w oddziałach łódzkim i krakowskim, w których po dłuższym okresie stagnacji wybrano nowe zarządy i wznowiono zebrania naukowe. W pozostałych oddziałach nowe zarządy wybrano w terminie i kontynuowano, mniej lub bardziej intensywnie, działalność odczytową. Niepokój budzi natomiast sytuacja oddziału szczecińskiego – nie jest jasne, czy działa on jeszcze; mimo usilnych próśb, do chwili obecnej nie otrzymałem żadnej informacji o stanie tego oddziału.

Z ubolewaniem należy stwierdzić, że liczne oddziały opóźniają nadsyłanie sprawozdań rocznych, co z kolei utrudnia prezydium Zarządu Głównego opracowanie sprawozdania rocznego dla KBN i PAN w wymaganym terminie. Ponadto sprawozdania te są często skąpe w informacji. Niedomaga także sprawa płacenia składek w niektórych oddziałach.

Kolejna próba weryfikacji i uzupełniania list adresowych naszych członków nie dała spodziewanych rezultatów. Od oddziałów otrzymaliśmy spisy niepełne, nie sprawdzone (np. bez skreśleń zmarłych członków), uniemożliwiające niekiedy nawiązanie kontaktu z danym członkiem itp. Zdarzyło się, że przy nazwisku członka podano jedynie np. nazwę miasta i ogólnie nazwę uczelni. Jedynie oddział poznański wywiązał się z tego obowiązku należycie.

3. Inne prace organizacyjne prezydium Zarządu Głównego PTA. W kończącej się kadencji odbyły się cztery posiedzenia Zarządu Głównego (Wrocław, Karpacz, Słupsk, Gdańsk). Ze względów finansowych trudno odbywać je częściej. W niektórych przypadkach prezes konsultował pewne zagadnienia z członkami Zarządu Głównego, którzy uczestniczą w posiedzeniach Komitetu Antropologii PAN lub Rady Naukowej Zakładu Antropologii PAN. Niestety, niektórzy członkowie Zarządu Głównego w ciągu całej kadencji nie uczestniczyli ani w konferencjach naukowych PTA, ani w posiedzeniach zarządu, jednakże niektórzy spośród nich wypowiadali uwagi na temat PTA i *Przeglądu Antropologicznego* poza forum zarządu; jeszcze inni członkowie zarządu nie odpowiadają na pisma prezydium. Należy żałować, że niektórzy członkowie Zarządu Głównego nie uczestniczą dziś w Wałnym Zgromadzeniu PTA, bez podania przyczyn.

Dobrze układa się współpraca Polskiego Towarzystwa Antropologicznego z KBN. Na życzenie KBN opracowano wyczerpującą informację o działalności i osiągnięciach PTA, wraz z jego historią od początku istnienia. Na rok 1993 KBN przyznał nam dofinansowanie na działalność w wysokości 205 mln zł; nie pokrywa to jednak naszych potrzeb w dziedzinie działalności statutowej.

Stałą troską Zarządu Głównego jest wysokość składki członkowskiej. Poprzedni walny zjazd upoważnił Zarząd Główny do corocznego podwyższania składki – w 1993 r. wynosi ona 18 tys. zł, co obecnie jest kwotą zabawną. Niektóre towarzystwa podnoszą składki co pół roku, a nawet co kwartał. Zwracam się do Walnego Zjazdu o upoważnienie nowego Zarządu Głównego – po dyskusji przeprowadzonej w pkt. 6 programu – do podnoszenia składki rocznej według schematu, który zostanie zaproponowany w wymienionym, 6 punkcie porządku naszych obrad. Proponuję również przedyskutowanie wniosku Komisji Rewizyjnej, dotyczącego prenumeraty *Przeglądu Antropologicznego* przez członków PTA. W takim przypadku składka roczna musiałaby być podwyższona o cenę prenumeraty, zaś nakład *Przeglądu Antropologicznego* musiałby być zwiększony. Być może przyczyniłoby się to do poprawy naszych finansów.

Kontakty zagraniczne Zarządu Głównego PTA polegają między innymi na dość ścisłej współpracy z Europejską Asocjacją Antropologiczną (EAA), ponieważ Prezes PTA prowadzi jednocześnie sprawy Sekcji Polskiej EAA, a dwóch członków PTA weszło w skład nowej Rady EAA. Podczas rozmów Prezesa PTA z nowo wybranym sekretarzem generalnym EAA (dr R. Hauspie), odbytych przed tygodniem, omówiono możliwości poszerzenia współpracy. Liczni członkowie PTA uczestniczyli w Kongresach EAA we Wrocławiu (1990) i w Madrycie (1992). Przypomnę także, że PTA jest członkiem zbiorowym International Association of Human Biologists (IAHB). Ostatnio we władzach tej organizacji zaszły korzystne zmiany, dlatego prezes PTA odnowił z nią kontakt; być może zarysuje się możliwość bliższej współpracy.

W minionej kadencji istniała ścisła wymiana informacji i współdziałanie między PTA a Komitetem Antropologii PAN, gdyż Prezes PTA był jednocześnie wiceprzewodniczącym Komitetu, zaś były przewodniczący Komitetu Antropologii PAN jest wiceprezesem PTA. Obecnie rola, znaczenie i cele działań komitetów PAN stały się niejasne, słabo sprecyzowane. Być może dziś się już nie pamięta faktu, że w 1952 r., w wiadomych okolicznościach i z wiadomych powodów, polskie towarzystwa naukowe utraciły autonomię, zostały one – jak mówiono wówczas, a i potem – ubezwłasnowolnione. Rolę zarządów głównych towarzystw, polegającą na wskazywaniu możliwych kierunków badań i rozwoju, rolę opiniotwórczą i opiniodawczą w odniesieniu do danej dyscypliny naukowej, przejęły powstające wówczas komitety PAN. A przecież to nie komitety PAN, lecz zarządy główne towarzystw pochodziły i pochodzą z powszechnego wyboru całej społeczności naukowej danej dyscypliny. Sądzę, że nadszedł już czas by przywrócić należną rolę zarządom głównym towarzystw. Życzę nowemu zarządowi głównemu kontynuowania ścisłej współpracy z Komitetem Antropologii PAN, na zasadzie partnerstwa i przy jednoczesnym zachowaniu niezależności, jak również odbudowania autorytetu i autonomii. Nadmienię, że Komitet Antropologii PAN nie zawsze poszukiwał partnerstwa Zarządu Głównego PTA.

4. Członkowie honorowi PTA. Zgodnie z dotychczasowym sposobem postępowania, w imieniu Zarządu Głównego PTA proponuję następujące kandydatury na członków honorowych naszego Towarzystwa:

- 1) prof. dr hab. Zofia Szczotkowa,
- 2) prof. dr Otto Eiben z Budapesztu.

Wymienione osoby są powszechnie znane i szanowane, ich zasługi dla naszej dyscypliny są ugruntowane, sądzę więc, że nie jest konieczne przedstawianie ich charakterystyk. Proponowana lista jest oczywiście otwarta dla dalszych kandydatur; sprawa ta będzie przedmiotem dyskusji w pkt. 7 porządku obrad.

Na zakończenie pragnę wyrazić przekonanie, że nasze – zbliżające się 70-lecie – Towarzystwo będzie nadal pomyślnie się rozwijać.

Paweł Bergman

**Protokół z kontroli Komisji Rewizyjnej
Polskiego Towarzystwa Antropologicznego
Gdańsk, 3 września 1993 r.**

Komisja Rewizyjna w składzie: doc. Barbara Hulanicka i dr Henryk Stolarczyk, przeprowadziła w dniu 3 września 1993 r. kontrolę działalności Zarządu Głównego PTA za okres od 01.01.92 r. do 02.09.93 r. Kontrolą objęto działalność merytoryczną i finansową Towarzystwa.

Bilans na dzień 31.12.92 został sporządzony stosownie do rozporządzenia ministra finansów, poz. 35, z 15 stycznia 1991 r. (Dziennik Ustaw R.P. Nr 10 z 15 lutego 1991). Poszczególne pozycje wykazane w bilansie są zgodne z zapisami księgowymi. Na podstawie zapisów w księdze tabelarycznej, zestawienia budżetowego oraz wrywkowej kontroli dokumentów zebranych do dnia 3 września 1993 r., Komisja stwierdza zgodność zapisów i stanu finansowego. Kartoteka rejestrująca napływ składek członkowskich jest prawidłowo prowadzona.

W 1992 r. Towarzystwo było finansowane z dotacji PAN (6,2 mln) oraz dotacji KBN (130 mln), a także ze składek członkowskich (1,86 mln). W tym czasie Towarzystwo dysponowało też sumą 50 mln, umieszczonych na terminowej lokacie bankowej. Sumy te Towarzystwo przeznaczyło przede wszystkim na finansowanie wydawnictwa – *Przeglądu Antropologicznego*, organizację konferencji w Słupsku i popularyzowanie przedstawionych tam wyników prac naukowych w postaci publikacji materiałów konferencyjnych. Dużą część wydatków Towarzystwa stanowi utrzymanie administracyjnego jego działalności statutowej. W 1992 r. wydatki na ten cel wyniosły 57 mln.

W 1993 r. finansowanie Towarzystwa opiera się na dotacji z KBN, w wysokości 205 mln oraz z sumy 1,887 mln z dotychczas uiszczonych składek członkowskich. Towarzystwo dysponuje w 1993 r. lokatą bankową w wysokości 56,123 mln oraz 26 mln pozostałych na koncie bankowym z roku ubiegłego. Do dnia 31 sierpnia br. przeznaczono 90 mln tytułem kosztów konferencji w Gdańsku i wydawnictwa z nią związanego. 56,464 mln wydano na działalność statutową. Przewidywane wydatki to 75 mln na publikację 57 tomu *Przeglądu Antropologicznego* oraz 40 mln na działalność biblioteczną Towarzystwa, 27,546 mln na opłatę etatowych pracowników (pobory i ich pochodne).

Brak dotacji na działalność statutową stawia Towarzystwo w bardzo trudnej sytuacji finansowej na najbliższy okres, co wymaga natychmiastowych reform. Komisja

Rewizyjna uważa, że jedyną możliwością utrzymania działalności statutowej jest pokrycie jej kosztów ze składek członkowskich lub dochodów z wydawnictw.

W 1992 i 1993 roku nastąpiło zahamowanie dobrej tendencji z lat poprzednich – sprawniejszego przekazywania składek członkowskich do kasy zarządu, co spowodowało większe zadłużenie członków. Wpływy ze składek członkowskich wynosiły: w 1992 r. – 1,856 mln, w 1993 r. – 1,887 mln. Zadłużenie członków w dniu kontroli wynosi 11,455 mln.

Podsumowując działalność Zarządu Komisja Rewizyjna stwierdza, co następuje.

1) Ustępujący Zarząd wykazał bardzo cenną i może najbardziej potrzebną dla środowiska aktywność w organizowaniu corocznych spotkań antropologów. Przeznaczone na to kwoty pieniężne były wydatkami niezwykle trafnymi.

2) Bardzo celowe wydatki na działalność wydawniczą nie zapewniły jednak regularności ukazywania się i powszechności dystrybucji organu Towarzystwa – *Przeglądu Antropologicznego*. Działalność wydawnicza Towarzystwa jest tak newralgicznym problemem dla środowiska, że jej usprawnieniu powinno się, naszym zdaniem, poświęcić wiele uwagi.

3) Z powodu wyczerpania się rezerw finansowych Towarzystwa, konieczne jest ograniczenie wydatków na działalność statutową.

Komisja Rewizyjna, po zapoznaniu się z całokształtem działalności finansowej stwierdza poprawność tej działalności. Komisja wyraża uznanie ustępującemu Zarządowi oraz administracji Towarzystwa za aktywną i sumienną pracę.

Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
Barbara Hulanicka

Członek Komisji Rewizyjnej
Henryk Stolarczyk

**Protokół z posiedzenia Zarządu Głównego
Polskiego Towarzystwa Antropologicznego
odbytego 4 września 1993 r. w Gdańsku**

Po posiedzeniu plenarnym odbyło się zebranie nowo wybranych władz PTA, wspólnie z członkami Komisji Rewizyjnej oraz Sądu Koleżeńskiego.

Przewodniczący PTA – prof. dr hab. Paweł Bergman powierzył funkcje wiceprzewodniczących Towarzystwa prof. dr hab. Tadeuszowi Krupińskiemu, prof. dr hab. Stanisławowi Gołębowskiemu i prof. dr hab. Teresie Łasce-Mierzejewskiej, oraz funkcję sekretarza dr Alicji Krajewskiej. Ponieważ wśród osób wchodzących w skład Zarządu Głównego nie było mieszkańców Warszawy, funkcję skarbnika powierzono prof. dr hab. Irminie Mięśowicz (wybranej przez Walny Zjazd do sądu koleżeńskiego) zamieszkałej w Warszawie.

Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej została prof. dr hab. Ewa Kolasa, a dra Jana Koniarka wybrano na przewodniczącego Sądu Koleżeńskiego.

Sekretarz ZG PTA
Alicja Krajewska

**Sprawozdanie Przewodniczącego Sądu Koleżeńskiego PTA
za okres 1990-1993**

Wybrany we Wrocławiu w 1990 roku przez walne zebranie członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego Sąd Koleżeński, który ukonstytuował się w składzie: Jan Koniarek – przewodniczący, Irmina Mięśowicz i Zofia Ignasiak – członkowie oraz Janusz Piontek i Konstanty Sawicki – zastępcy członków, stwierdza, iż w czasie kadencji 1990-1993 do Sądu Koleżeńskiego nie wpłynął żaden wniosek o wszczęcie postępowania.

Gdańsk, 3 września 1993 r.

Przewodniczący
Sądu Koleżeńskiego PTA
Jan Koniarek

**Protokół Komisji Skrutacyjnej
Walnego Zgromadzenia Członków PTA
w dniu 03.09.1993 r.**

Komisja, w składzie: Jan Słociak (przewodniczący), Emilia Jarosz i Elżbieta Alicja Puch, stwierdziła, że w głosowaniu wzięło udział 71 członków PTA, oddając 71 ważnych głosów na 4 listy kandydatów. Wyniki głosowania przedstawiają się następująco. Przewodniczącym PTA został Paweł Bergman. W skład Zarządu Głównego weszli: Judyta Gładkowska-Rzeczycka, Tadeusz Krupiński, Joachim Cieślik, Teresa Łaska-Mierzejewska, Antoni Janusz, Franciszek Roźnowski, Alicja Krajewska, Zbigniew Drozdowski, Guido Kriesel, Stanisław Gołąb, Danuta Kaliszewska-Drozdowska, Maria Kaczmarek, Andrzej Malinowski, Hanna Chrzęstek-Spruch. Do Komisji Rewizyjnej wybrano: Ewę Kolasę, Wiesława Kurleja, Bogdana Łuczaka, Krzysztofa Kaczanowskiego i Henryka Stolarczyka. W skład Sądu Koleżeńskiego weszli: Irmina Mięśowicz, Jan Koniarek, Zofia Ignasiak, Konstanty Sawicki, Janusz Piontek.

Podpisy Komisji Skrutacyjnej

Przewodniczący:
Jan Słociak

Członkowie:
Emilia Jarosz
Elżbieta Alicja Puch